

HARKU LASTEAIA ÕPPEKAVA

Harku vald

2025

SISUKORD

1. Üldsätted.....	3
2. Lasteasutuse liik ja eripära	4
3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted ja õpikäsitus.....	5
4. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkondade läbimisel vanuseti.....	7
4.1. Valdkond Mina ja keskkond.....	7
4.2. Valdkond Keel ja kõne	21
4.3. Valdkond Matemaatika.....	24
4.4. Valdkond Kunst.....	29
4.5. Valdkond Muusika	34
4.6. Valdkond Liikumine.....	38
4.7. Valdkond Eesti keel kui teine keel	42
5. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus, sealhulgas suveperioodil).....	43
6. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus.....	44
7. Hinnatavad üldoskused.....	46
8. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus	54
9. Lastevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus.....	56

1. Üldsätted

1.1. Harku Lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud koolieelse riikliku õppekava alusel (2008).

1.2. Harku Lasteaia õppekava koostamisest ja arendamisest võtavad osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates vanemaid.

1.3. Harku Lasteaia õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi.

1.4. Harku Lasteaia õppekavas esitatakse:

- 1) lasteasutuse liik ja eripära;
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted ja õpikäsitus;
- 3) õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- 4) õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
- 5) lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 6) erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 7) lastevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- 8) õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. Lasteasutuse liik ja eripära

2.1. Harku Lasteaed on munitsipaalasutus, mis asub Harkus aadressil Instituudi tee 5. Telefon: 5553 3979 – direktor ja 5558 6681 – õppealajuhataja. Kõikidel rühmadel on oma telefoninumbrid, mis on kajastatud kodulehel ning rühmade stendidel.

Lasteaed asutati 1964. aastal Instituudi tee 18 kortermajas EBI töötajate lastele. Uus maja avati 16. novembril 2002 neljarühmalisena, lisaks avati kaks rühma 16. novembril 2007.

2.2. Harku lasteaed on lasteaed kuni seitsmeaastastele lastele.

2.3. Harku Lasteaias on direktor moodustanud kuus rühma: 1 lastehoiurühm, 1 liitühm ja 4 lasteaiarühma. Rühmad jagunevad järgmiselt:

- 1) 3-6a lasteaiarühm – Hiire, Tibu, Pääsukese, Lepatriinu rühm;
- 2) lastehoiurühm – Mõmmi rühm (kuni 3a);
- 3) liitühm – Orava rühm (1,5-7a).

2.4. Rühma laste arv lasteasutuses on järgmine:

- 1) lastehoiurühmas – kuni 16 last;
- 2) liitühmas – kuni 18 last;
- 3) 3-6a lasteaiarühmas – kuni 20 last.

2.5. Harku lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.

2.6. Lasteaias on suur saal, mida saab lükanustega poolitada ja seal toimuvad nii muusika- kui ka liikumistegevused.

2.7. Lasteaias on avar ja turvaline õueala. Lähedal asub Harku mõisapark ja Harku mets, mis loovad soodsad võimalused õppekäikudeks, matkadeks ja sportlikeks tegevusteks.

2.8. Lasteaed liitus 2013. aasta kevadel programmiga „Kiusamisest vaba lasteaed“ (KiVa). Õppeaastal 2025/26 töötavad selle metoodikaga 2 rühma (Pääsuke, Tibu).

2.9. Projektõppe metoodikaga tegeletakse kõikides rühmades.

2.10. 2019. aasta mais omistati lasteaias Roheline lipp ja lasteaias eesmärgiks on seda lippu hoida ning keskkonnateadlike tegevustega jätkata.

2.11. Lasteaias lõimitakse digipedagoogika tegevused rühma projektide tegevustesse (vähemalt 2x projekti jooksul). Tegevused kajastatakse projektiplaanides (ELIIS).

2.12. Lasteaias on lastel võimalus osaleda erinevates huviringides.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted ja õpikäsitus

3.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse kuues valdkonnas:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine.

3.2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk riikliku õppekava alusel on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Lähtuvalt üldeesmärgist on lasteaed püstitanud õppekava eesmärgid järgmiselt:

- 1) laps on õppeprotsessis aktiivne, loov ja ettevõtlik;
- 2) lapsel on kujunenud läbi projektõppe rakendamise positiivne maailmapilt;
- 3) laps on teadlik muutustest ümbritsevas keskkonnas ja ta tunneb end looduses hästi;
- 4) laps teab viisaka käitumise üldtunnustatud reegleid ja oskab vastavalt olukorrale käituda;
- 5) laps on kehaliselt aktiivne ja on teadlik tervise hoidmise tähtsusest;
- 6) lapsel on oma eripärast lähtuvalt kujunenud mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused ning esmased tööharjumused.

Õppe-kasvatustöö prioriteetid on järgmised:

- 1) uuenenud õpikäsituse rakendamise tulemusena on laps õppeprotsessis aktiivne osaleja, õppimine on mitmekesine ja elulähedane;
- 2) loodus- ja keskkonnahariduse kaudu lasteaia eripära atraktiivseks muutmine;
- 3) „Kiusamisest vaba lasteaed“ projekti rakendamine laste sotsiaalsete oskuste arendamisel;
- 4) projektõppe kui võimalusterohke õppemeetodi rakendamine õppe- ja kasvatustöös;
- 5) tervisemeeskonna eestvedamisel tervislike eluviiside järgimine;
- 6) järjepidevam digi- ja robotikavahendite kasutamine õppetöös.

Lasteaia prioriteete aitavad ellu viia järgmised tegevused:

- 1) mängu ja tegutsemise kaudu õppimine ja lapse arendamine;

- 2) projektõppe rakendamisel laste ideede ja huvidega arvestamine;
- 3) kaasaegse tehnoloogia lõimimine õppetöösse;
- 4) karude koosolekute läbiviimine igal nädalal;
- 5) Harku Raamatukogust raamatute laenutamine hoidmaks huvi raamatute vastu;
- 6) õueala taimekastide eest hoolitsemine (laps ja õpetaja koos);
- 7) liikumisõpetaja eestvedamisel loodusmatkadel osalemine (sügisel ja kevadel ka jalgratastel) Harku metsas;
- 8) lapse isetegemise oskuste arendamine (laste valikute päev, nn liikuva köögi kasutamine rühmas toidutegemisel);
- 9) laste loovtegevustes võimalikult palju looduslike materjalide kasutamine;
- 10) õpetajate poolt erinevatel koolitustel osalemine (loodusteemad, „Kiusamisest vaba lasteaed“, projektõpe, HEV lapsed, digioskuste arendamine, Rohelise kooli seminarid);
- 11) tutvumaks meie kodukoha loodusliku keskkonnaga, kord nädalas kõikidele rühmadele õppekäikude korraldamine (nn väravast välja);
- 12) õueala täiustamine erinevate põõsa- ja puuliikidega;
- 13) koostöös lastevanematega erinevate näituste ja väljapanekute korraldamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted on:

- 1) lapse ideede ja huvidega arvestamine;
- 2) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 3) võimaluste loomine õppetegevuste läbiviimiseks paaris või väiksemates gruppides;
- 4) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 5) lapse loovuse toetamine;
- 6) mängu ja tegutsemise kaudu õppimine;
- 7) sõprussuhete väärtustamine;
- 8) lapse arengut ja sotsialiseerimist soodustava keskkonna loomine;
- 9) lapsele turvatunde, eduelamuse tagamine;
- 10) projektõppe rakendamine, erinevate valdkondade omavaheline lõimumine õppe- ja kasvatustöös;
- 11) erinevatest õppemeetoditest (nt avastusõpe, draamaõpe, keskkonnaalane õpe, väärtuskasvatus, terviseõpetus) elementide kasutuselevõtmine õppe- ja kasvatustöös;
- 12) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 13) erinevate koostööpartnerite kaasamine;

- 14) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

3.3. Õpikäsitus

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Uuenev õpikäsitus lähtub õppekava üldpädevustest ja läbivatest teemadest.

Lasteaia põhisuunaks on lapse aktiivse õppimise, loovuse ja ettevõtlikkuse toetamine ning selleks soodsa õpi- ja mängkeskkonna loomine. Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika.

Projektõppe meetod kui lapsest lähtuv töömeetod usub laste võimetusse ja potentsiaali, kus pikemaajalistes projektides on esikohal laste ideed ja need seotakse õpetajate poolt oskuslikult kõikide valdkondade teemadega.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, tervislikku seisundit jms. Pedagoogid on arengu suunajad ning arengut toetava õpi- ja mängukeskkonna loojad.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumisest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

4. Õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkondade läbimisel vanuseti

4.1. Valdkond Mina ja keskkond

4.1.1. Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma terviklikust minast ning enda ja teiste rollidest keskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka teiste rahvaste kultuuritraditsioone;

- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

4.1.2. Sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas;
- 2) üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 3) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 4) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid; jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, digi- ja robotikavahendid, virtuaalkeskkond.

4.1.3. Õppe- ka kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus-, tehis- ja virtuaalkeskkonda, ka liiklus- ja tervisekasvatust;
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ja aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

4.1.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonna *Mina ja keskkond* läbimisel vanuseti

Teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Sõprus ja abivalmidus	1. Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid. 2. Oskab haiget saanud last lohutada.	1. Oskab selgitada, kes on sõber (nt need, kes ei ole kadedad, need, kes mängivad koos). 2. Oskab põhjendada, miks peab sõpra hoidma.	1. Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi. 2. Oskab sõpra lohutada ja abistada. 3. Oskab andeks anda ja leppida.	1. Loob püsivaid sõprussuhteid. 2. Oskab kirjeldada oma sõprussuhteid ja parimat sõpra.	1. Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla. 2. Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	-	Oskab nimetada oma emotsioone (rõõm, nukrus, kurbus).	1. Märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada. 2. Oskab väljendada emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm).	1. Märkab ja mõistab ka teiste emotsioone (kurbus, rõõm, viha, üllatus, hirm). 2. Oskab arvestada kaaslasega ja kuulata kaaslast lühiajaliselt.	1. Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid. 2. Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse	-	Oskab nimetada inimeste erinevusi (keeleline, vanuseline, mõni kannab prille).	Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemise puhul valge kepp, vaegkuulmise puhul kuuldeaparaat).	Oskab aidata abivajajat oma võimekuse piirides (pakub keelelist abi).	1. Oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. 2. Oskab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid. 3. Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.

Teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Tervise väärtustamine		Teab, et peab tervislikult toituma ja piisavalt liikuma.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).	1. Selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist. 2. Teab, mida tähendab terve olemine. 3. Teab, et suitsetamine (sh passiivne) ja alkohol kahjustavad tervist.	1. Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. 2. Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta). 3. Teab, mis on haigus. 4. Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist, nt suitsetamine (sh passiivne), alkoholi tarvitamine, vägivald.
Hammaste tervis	1. Teab hammaste hooldamise vahendeid. 2. Harjab hambaid täiskasvanu abiga.	1. Peseb hambaid täiskasvanu suulisel juhendamisel. 2. Teab, et hambaarsti juures peab kontrollis käima.	1. Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. 2. Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	1. Teab, miks peab hammaste eest hoolitsema. 2. Järgib hammaste hooldamist igapäevaelus.	1. Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaugud). 2. Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	Nimetab toiduaineid.	Nimetab erinevaid tervislikke toiduaineid.	Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.	Oskab nimetada kasulikke ja vähemkasulikke toiduaineid.	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.

Teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Inimkeha tundmine	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, suule, ninale, kõrvadele.	Oskab ise nimetada ja osutada erinevatele kehaosadele. Õpetaja juhendamisel eristab paremat ja vasakut kehapoolt.	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.	1. Oskab nimetada erinevaid meeleelundeid (kuulmis-, nägemis-, maitsmis- ja haistmiselundeid) . 2. Tekib huvi tüdruku ja poisi erinevuste vastu.	1. Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena. 2. Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).	1. Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad ohtlikud olla (nt trepid, autotee, kuum jook-söök, veekogud). 2. Oskab nimetada tegevusi, mida ei tohi teha täiskasvanu abita (nt ujumine, tänaval liikumine, tulekolde läheduses viibimine).	1. Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised). 2. Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine ohtlikes kohtades, nt tänaval, liivakarjääris, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelvalveta, rattasõit kiivrita). 3. Selgitab, et õnnetuse korral tuleb	1. Oskab kasutada terariistu ohutult (käärid). 2. Oskab nimetada hädaabinumbrit 112 ja õpib seda kasutama. 3. Oskab kirjeldada ohtlikke tegevusi ja nendest tingitud õnnetuid tagajärgi.	1. Teab ja tunnetab ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud). 2. Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades. 3. Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada. 4. Teab ja kirjeldab ohuolukordi (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt viga saanud kaaslane).

			pöörduda täiskasvanu poole. 4. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.		5. Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/maal või metsas.
Ehitised	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused (kauplus, arstipunkt jms).	Tunneb ära ja nimetab oma kodukohta tähtsamaid ehitisi ja oskab nimetada, mis seal tehakse (nt juuksuris lõigatakse juukseid, arstipunktis on arst, kes ravib lapsi jms).	1. Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarvet, ruumid ja nende sisustus. 2. Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet. 3. Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.	1. Oskab kirjeldada, kas ta elab kortermajas, eramajas või talus. 2. Oskab nimetada erinevaid ehitisi ja nende otstarvet.	1. Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, kõrvalhooneid ning nende otstarvet. 2. Oskab nimetada maja ehituseks vajaminevaid materjale (puit, kivi jm). 3. Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, polikliinik, juuksur, pank, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm). 4. Oskab nimetada kodukohta olulisi ehitisi (mõis, kirik jm).
Kodumasinad	Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).	Oskab nimetada kodus ja lasteaias kasutatavaid kodumasinaid ja teab, mida nendega teha saab.	Kirjeldab kodumasinaid ja elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.	Oskab kirjeldada tänapäeva kodumasinaid ja elektroonikat ning nimetada või kirjeldada mõnda vanaaja tööriista.	Kirjeldab kodumasinaid ja elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).

Teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Sõidukid	Oskab küsimise peale nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev).	Tunneb ja oskab nimetada erinevaid sõidukeid, ka eriotstarbelisi (politsei, kiirabi jms).	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet (ka eriotstarbelised sõidukid).	Oskab ühissõidukis käituda ja teab, et sõiduks on vajalik pilet.	Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm).
Valgusfoor ja tänava ületamine	Oskab nimetada küsimise korral valgusfoori värve.	1. Teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline). 2. Teab mõisteid sõidu- ja kõnnitee.	1. Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust. 2. Teab, kuidas sõiduteed ületada.	1. Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käekõrval). 2. Teab hädaabinumbrit 112.	1. Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda. 2. Teab, kuidas ületada ristmikku. 3. Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal. 4. Oskab kasutada hädaabinumbrit.
Liiklusmärgid	-	Mõistab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).	Tunneb mõnda liiklusmärki.	Tunneb oma ümbruskonnas olevate liiklusmärkide tähendust (nt ülekäigurada, bussipeatus).	1. Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes. 2. Teab rulluiskude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).
Helkur, turvavöö ja -tool	Oskab öelda, et autos on turvatool ja laps istub seal.	Mõistab helkuri kasutamise vajalikkust.	1. Mõistab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis. 2. Oskab kirjeldada, kus ja kuidas helkurit kanda.	Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.	Teab, kuhu kinnitada helkurribad.

Jäätmed	Leiab prahti ja paneb selle prügikasti.	Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).	Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorditakse.	1. Oskab kirjeldada prügi sorteerimist ja põhjendada, miks see on vajalik. 2. Oskab kirjeldada, kuhu viiakse kodus tarbetuks muutunud asjad (taaskasutus).	1. Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid). 2. Oskab kirjeldada asjade korduvkasutamise võimalusi ja teab, mis on kompostimine. 3. Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
<u>Kodukoha loodus</u>					
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid; välimus, kasv, areng	1. Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi. 2. Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu.	1. Teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus). 2. Nimetab pildi pealt tuntumaid kodu- ja metsloomi ning linde (kass, koer, rebane, karu, vares).	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.	Oskab nimetada ja öelda, kus erinevad loomad elavad, mida nad söövad, millised on välimuselt.	1. Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja -viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust. 2. Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus, poegade toitmine).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv	Oskab küsimisel nimetada ja osutab tuttavale putukale (kärbes, mesilane, lepatriinu).	Oskab nimetada tuttavaid putukaid ja teab, et nendel on tiivad.	Teab putukate elupaiku: mesilane elab mesilastarus, sipelgas sipelgapesas.	Oskab nimetada ja kirjeldada putukate välimust ning teab, kus neid kohata võib.	Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.

Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Osutab lillele ja teab, et see on lill.	1. Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi. 2. Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.	Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju, seeni	1. Oskab nimetada tuntumaid erinevaid taimi ja öelda, kas need kasvavad metsas või aias. 2. Teab, et viljast tehakse leiba ja saia.	1. Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi, seeni (marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm). 2. Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks.
Veekogud	Oskab küsimise korral osutada veekogule.	Teab, et kala elab vees (veekogus) ja oskab nimetada, et see on kala.	1. Teeb vahet suurel ja väikesel veekogul. 2. Teab, et kalal on uimed ja soomused.	1. Oskab kirjeldada veekogusid erinevatel aastaegadel. 2. Tunneb ja nimetab 3-5 põhilist kalaliiki.	1. Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid veekogusid (ookean, meri, järv, jõgi, tiik, oja). 2. Nimetab Eesti tuntumaid veekogusid (elame Läänemere ääres, Peipsi järv, Emajõgi). 3. Teab, kuidas ohutult käituda veekogudel. 4. Tunneb kuni 8 kalaliiki ja kirjeldab kalade välimust põhjalikumalt.
Öö ja päev: nende vaheldumine ja	Oskab küsimisel rääkida, et öösel	Oskab küsimise korral iseloomustada	Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö iseloomustamine	Kirjeldab päeva osi ja tegevusi ööpäevas (nii	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites:

sellega seotud muutused looduses	magatakse, päeval mängitakse.	ööd (on pime) ja päeva (on valge).	ning seostamine taimede ja loomade tegevusega).	looduses kui ka inimeste tegevuses).	ööpäev, nädal, aastaring.
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Küsimisel oskab nimetada tegevusi, mida saab suvel või talvel teha (ujuda, kelgutada jms).	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel on soe ja saab ujuda).	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja teab, kes magavad talveund (karu, siil, uss).	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.	1. Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada. 2. Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne). 3. Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Oskab küsimisel nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).	Nimetab ilmastikunähtusi (tuul, vihm, lumi, päike paistab) ja	Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.	Oskab nimetada aastaajale vastavaid ilmastikunähtusi.	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.

		oskab öelda, milline ilm on.			
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Teab, et prügi visatakse prügikasti.	1. Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks. 2. Teab, et metsas ja pargis ei tohi murda oksa ega taimi.	1. Teab, et inimene saab talvel loomi ja linde aidata. 2. Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi. 3. Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.	1. Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi). 2. Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (toast lahkudes kustutab tule).	1. Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt. 2. Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele. 3. Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha. 4. Teab, kuidas viga saanud või inimese poolt hüljatud looma aidata. 5. Teab prügi sortimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paber, olmeprügi). 6. Soovib osaleda looduse korrastamises.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Teab, et loomad ja taimed vajavad kasvamiseks valgust ja õhku.	Oskab kirjeldada, miks on taimedele, loomadele ja inimestele vajalik õhk, vesi, valgus, toitained.	Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele, inimesele.	Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele, inimestele.

Mina	Reageerib oma nimele.	1. Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. 2. Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk. 3. Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel.	1. Oskab öelda oma nime. 2. Teab oma vanust ja sugu.	Ütleb oma nime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk).	1. Tutvustab ja kirjeldab iseenda omadusi, huvisid jms. 2. Teab oma kohustusi ja õigusi.

Teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Perekond ja sugulased	Osutab pildile ja näitab pereliikmeid.	1. Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. 2. Teab õdede ja vendade nimesid.	Oskab öelda oma pereliikmete nimed.	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, teab nende ees- ja perekonnanimesid).	1. Teab oma pereliikmeid ja lähedasi. 2. Mõistab, et pered võivad olla erinevad. 3. Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	Nimetab küsimisel oma pereliikmeid.	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.	1. Oskab öelda, kas elab majas või korteris. 2. Nimetab kodu asukoha (küla, asula).	1. Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja. 2. Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoht, küla nimi). 3. Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab kohustusi nende hulgas.	1. Oskab kirjeldada oma kodu, kodukohta. 2. Teab kodust aadressi ja telefoninumbrit.
Lasteaed	1. Osutab oma lasteaiale,	1. Oskab nimetada oma rühma nime.	1. Teab oma rühma ja lasteaia nime.	1. Nimetab lasteaia nime.	1. Teab lasteaia aadressi.

	mängukaaslastele, õpetajatele. 2. Osutab, kus on rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ning pesemisruum ja WC.	2. Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik). 3. Nimetab rühmas olevaid esemeid. 4. Ütleb küsimise korral oma õpetajate ja õpetaja abide nimed.	2. Kirjeldab lasteaia erinevate ruumide otstarvet. 3. Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (kokk jne).	2. Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu. 3. Oskab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi. 4. Teab oma, võõra ja ühise tähendust.	2. Nimetab erinevaid ameteid ja nende vajalikkust. 3. Kirjeldab lasteaia kodukorda, rühmareegleid, traditsioone.
Teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Meedia- ja digivahendid (televisioon, ajalehed, ajakirjad, reklaam, videod, internet jms)	1. Laps tunneb huvi Bee-Bot robotitega mängimise vastu ja oskab ettenäitamisel käsklusi korrata. 2. Laps otsib ja vaatab koos täiskasvanuga arvutist/telefonist pilte ja lühikesi videoid.	1. Tunneb erinevaid meediakanaleid (televiisor, raadio, ajaleht, arvuti/internet, nutitelefon). 2. Laps oskab nimetada oma lemmiktegelasi meediast (multikatest, erinevatest mängudest pärit tegelased). 3. Laps oskab täiskasvanu abiga kasutada tehniliselt lihtsamaid meediavahendeid, oskab mängida erinevaid	1. Laps oskab nimetada erinevaid meediakanaleid. 2. Laps oskab kirjeldada oma lemmiktegelasi, kes on tema jaoks saanud läbi meedia tuntuks. 3. Laps oskab kasutada tehniliselt lihtsamaid meediakanaleid (lülitab telefoni või arvuti sisse, leiab mõne huvitava mängu üles ja mängib, teeb telefoniga pilti jms).	1. Laps suhtleb vanemate, rühmakaaslaste ja õpetajatega, kasutades digivahendeid ja rakendusi eakohaselt ning järgib kokkulepituid reegleid. 2. Laps teeb digivahendite abil või etteantud keskkonnas teistega koostööd (nt lahendavad koos mõnda ülesannet). 3. Laps loob koos täiskasvanuga mõne reklaami, teeb pilti, võtab üles videolõigu jms. 4. Laps oskab Bee-Bot robotitega etteantud ülesandeid täita.	1. Laps oskab kasutada erinevaid eakohaseid meedia- ja digivahendeid iseseisvalt. 2. Laps loob ja vormindab täiskasvanu abiga erinevaid digitaalseid materjale (pildistatud materjalid, videod jms). 3. Laps kirjeldab digimaailmas olevaid ohte (kas kõik seal on sõbrad, millised on turvalised ja eakohased mängud jms). 4. Laps oskab koos täiskasvanuga

		õppemänge ja leiab erinevaid videosid. 4. Laps oskab Bee-Bot robotil kasutada 1-3 käsklust.			kasutada otsingumootorit ja leiab sobivaid vasteid otsisõnale. 5. Laps osaleb interaktiivsel vestlusel arvuti/nutiseadme vahendusel. 6. Laps kasutab digitehnoloogiat/meediavahendeid õpetaja juhendamisel loomingulisel eesmärgil (luuakse ühiselt animatsioon).

4.2. Valdkond Keel ja kõne

4.2.1. Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja kirjanduse vastu;
- 4) on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

4.2.2. Valdkonna keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine,
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

4.2.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausealle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise- ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälepikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid värvusi jms.

4.2.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonna *Keel ja kõne* läbimisel vanuseti

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Osaleb dialoogis.	Suhtleb eakaaslastega meelsasti, küsib täiskasvanult palju küsimusi ümbritseva kohta.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni.	Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta.	1. Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel. 2. Arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
Reageerib pöördumisele.	Vastab tegevusega pöördumisele.	Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.	Kasutab ja mõistab nalja, narrimist.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
Väljendab oma soove ja vajadusi lausungiga.	Algatab ise suhtlust ja kõneleb talle olulisel teemal.	Jutustab nähtust, tehtust ja möödunust 3-5 lausungiga.	Püsib teemas, läheb kaasa teiste alustatud teemamuutustega.	Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
Vaatab ja kommenteerib koos täiskasvanuga pildiraamatuid.	Suunamisel jutustab kasutades lausungeid pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel.	Annab kuulnud teksti sisu edasi suunavate küsimuste abil.	Annab edasi kuulnud teksti või pildi sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist suunavate küsimuste abil.	Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendab ka oma tundeid.
Kasutab kõnes tuttavaid ühe- ja kahesilbilisi sõnu.	Kasutab lihtsamaid lauseid ning kasutab aktiivset kõnet.	Kasutab lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
Küsimustele vastates, kasutab õigesti põhilisi käändevorme.	Kasutatav sõnavara on õigesti pööretes ja käänetes.	Kasutab oma kõnes õigesti enamikku käände- ja pöörddevorme.	Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes ja osutab neile.	Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöörddevorme ainsuses ja mitmuses.
Küsimustele vastamisel kasutab kõnes kõiki sõnaliike.	Omab arusaadavaks suhtlemiseks piisavat sõnavara.	Moodustab vajaduse korral sõnu uudse tähistamiseks.	Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi ja kasutab mõningaid samatähenduslikke sõnu.	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Hääldeb lihtsamaid ühe- ja kahesilbilisi sõnu õigesti.	Pideval kordamisel hääldeb enamikku häälikuid õigesti.	Hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid.	Hääldeb õigesti tuttava tähendusega sõnu.	Hääldeb kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid.
	Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.	Tunneb kuulates ära hääliku lihtsamates sõnades.	Määrab hääliku asukoha häälikuühendita sõnas (algus, lõpp, keskel).	1. Tunneb tähti ja veerib kokku ühe- ja kahesilbilisi sõnu. 2. Tunneb kirjapildis ära mõned sõnad.
Juhendamisel hoiab pliatsit õigesti käes.	Matkib lugemist ja kirjutamist.	Kirjutab õigesti üksikuid sõnu joonistähedega (nt oma nimi).	Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Kirjutab joonistähedega ühe- ja kahesilbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.
Kordab järgi üherealist luuletust.	Loeb peast kuni kolmerealist luuletust.	Loeb peast kuni neljerealist luuletust, liisusalmi.	Suudab peast esitada emakeelseid luuletusi ja laule.	Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

4.3. Valdkond Matemaatika

4.3.1. Valdkonna õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

4.3.2. Sisu:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

4.3.3. Õppe ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma. Selle tulemusel avastab laps esemetevahelisi seoseid, leiab esemete sarnasusi ja erinevusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada, loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);

- 5) toetatakse üldistusteni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

4.3.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonna *Matemaatika* läbimisel vanuseti

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus vms) järgi hulgaks.	Rühmitab esemeid ühe tunnuse järgi hulgaks.	Oskab kahe erineva tunnuse põhjal rühmitada (nt rühmas on lapsed: poisid ja tüdrukud).	Järjestab kuni 5 eset kindla tunnuse järgi.	Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi.
Leiab erinevate esemete hulgast palju ja üks.	Teab ja eristab hulkades mõisteid üks ja palju ning sama palju.	Loendab hulgast olevaid esemeid, saab aru, kus on rohkem/vähem.	Võrdleb hulki ja oskab nimetada, kus on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt.
Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele „Mitu on?“.	Moodustab uue suuruse kuni 5 ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.	Loendab esemeid viieni ja teab arvude järjestust kuni viieni.	1. Loendab 10 piires. 2. Teab arvude rida 12-ni. 3. Tunneb numbrimärke.	1. Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu. 2. Teab arvude 1-12 järjestust. 3. Tunneb numbrimärke ja oskab neid kirjutada.
Oskab juhendamisel ühe hulgast ära võtta ja juurde panna.	Oskab juhendamisel ühe hulgast ära võtta ja juurde panna ja loendab kokku.	Võtab vastavalt esitatud kuni 5 õige koguse antud esemeid.	1. Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab. 2. Võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	1. Liidab ja lahutab 5 piires. 2. Tunneb märke +, -, =.
-	Juhendamisel osaleb matemaatilise sisuga mängus.	Oskab kirjeldada tegevust, mida teeb matemaatilises mängus (läheb ära või tuleb juurde).	Koostab abiga kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.	Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Saab aru hommiku ja õhtu tegevustest (läheb lasteaeda ja koju).	1. Juhendamisel määrab esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes (peal, all, taga, ees).	1. Oskab kasutada põhilisi ruumi ja ajamõisteid (ees, taga, all, peal, sees, eile, täna).	Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.	Rühmitab esemeid asendi ja tegevusi ajatunnuse järgi.

	2. Nimetab mõisteid öö ja päev.	2. Saab aru hommiku, päeva ja õhtu tegevustest.		
Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal, all, kõrval, ees, taga.	Juhendamisel määrab oma asukohta teiste laste suhtes (minu ees, minu taga).	Määrab oma asukoha ruumis ja õuealal teiste laste ja asjade suhtes (taga, ees).	1. Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi. 2. Määrab vasakut ja paremat poolt.	1. Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate suhtes. 2. Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil.
Osutab kellale ja matkib ööle ja päevale vastavaid tegevusi mängus.	1. Tunneb kella vastu huvi ja küsib „Mis kell on?”. 2. Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).	1. Teab ööpäeva osi: hommik-päev-õhtu. 2. Kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile-täna-homme.	Eristab mõisteid kiiresti, aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.	1. Oskab öelda kellaega täistundides. 2. Kasutab kõnes õigesti sõnu enne, praegu, hiljem-varem, noorem-vanem.
Matkib tegevusesmängus aastaajale (suvi-talv) iseloomulikke tegevusi (suvel päevitab, talvel kelgutab).	Oskab nimetada tegevusi, mida suviti/talviti tehakse.	1. Seostab suunamisel aastaajaga oma sünnipäevaga. 2. Tunneb huvi nädalapäevade vastu.	1. Oskab nimetada aastaajaga ja nädalapäevi.	Teab oma sünnikuud ja -päeva.
Näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur-väike).	1. Võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem-väiksem), pikkuse (pikem-lühem), laiuse (laiem-kitsam) järgi ning kasutab mõisteid. 2. Juhendamisel mõõdab vahemaad sammudega (5 s).	1. Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse järgi. 2. Nimetab mõõdetud vahemaa sammudes.	1. Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi. 2. Hindab kaugust silma järgi. 3. Järjestab raskuse, paksuse järgi.	1. Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nõör vms). 2. Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga.
Teab, et poes ostmiseks on vaja raha.	Kasutab poemängus „raha”.	Kasutab poemängus nii „paberraha” kui ka „metallraha”.	Tunneb paberraha (1-, 2-, 5eurone).	Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter,

				kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid kasutatakse.
Leiab kujundite seast ümmarguse, kandilise eseme kompimise-veeretamise teel.	Eristab juhendamisel kolmnurga, ringi, ruudu ja leiab neid rühmatoast.	Otsustab, kas 2 antud kujundit on samasugused või erinevad ja kirjeldab nende kujundite erinevusi tunnuste alusel.	Koostab mustreid kujunditest, rühmitab kujundeid suuruse, vormi, värvi vm järgi.	Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid.

4.4. Valdkond Kunst

4.4.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpituid voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

4.4.2. Sisu

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

4.4.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

4.4.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonna *Kunst* läbimisel vanuseti

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Kritseldab liikuvama ja vaba käega ning juhendamisel tõmbab jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni.	1. Teeb erineva karakteriga täppe ja jooni (pikad, lühikesed, sirged, lainelised, spiraalsed, ringikujulised), katab pindu ja kombineerib neid omavahel, andes tekkinud seoste alusel kritseldustele nimesid. 2. Leiab ümbritsevast keskkonnast suunamisel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.	Kujutab esemeid, asju ja nähtusi oma tunnetuse, tajumise ja nägemise seisukohalt.	1. Juhendamisel leiab iseloomulikke detaile vaatluse ja võrdluse teel (sebra triibud, ema lокkis juuksed jne), millega täiendada oma tööd. 2. Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat tooni.	Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil.
Väljendab töö valmimisel positiivset emotsiooni.	Tunneb rõõmu erinevate vormide loomisest lihtsalt vormitavat materjali kasutades (äratuntav vorm ja tähendus pole oluline).	Valib tööks meeldivad toonid ja värvid ning põhjendab oma valikut elementaarsel moel.	1. Tausta värvimisel annab edasi pildi meeleolu, iseloomu, kasutades juhendamisel ja meeldetuletamisel seni omandatud tehnilisi võtteid. 2. Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest	Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid.

Juhendamisel tegutseb erinevate kunstivahendite ja -materjalidega.	1. Meeldetuletamisel hoiab õigesti pliiatsit jt joonistusvahendeid. 2. Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükikesi. 3. Trükib näpuvärve kasutades sõrmede ja kogu käega.	1. Kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta. 2. Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide, söega jms muutes joonte tihedust.	1. Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid, jättes vahenditega jäljendi, samas joonistusvahendit ja paberit rikkumata. 2. Valib meelepäraseid meisterdamisvahendeid ning neid omavahel ühendades ja materjale kombineerides loob oma töö.	Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid.
Tunneb ära ja osutab pildil inimesele (poiss, tüdruk, tita, ema, isa).	Teab ja oskab osutada (nimetada) inimese erinevatele kehaosadele ning algeliselt kujutada natuurile sarnanevat inimest (peajalgseid).	Suudab juhendamisel kujutada natuurile sarnanevalt talle lähedasi isikuid.	Kujutab juhendamisel inimest erinevates tegevustes (nt istudes, magades, liikumises) muutes jäsemete asendit.	Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu.
Laps tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.	Näitab tulemust (olgu see siis tuntav ja tähenduslik või mitte) teistele kui oma teost.	Enamasti lõpetab alustatud töö või lõpetab siis, kui peab seda ise valminuks.	Enamasti teeb töö lõpuni või pakub ise välja võimaluse lõpetada töö hiljem.	Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö.
Püüab jäljendada ettenäidatud liigutusi individuaalselt tegutsemise juures või väikeses lastegrupis.	Teeb suulise suunamise juures kaasa ettenäidatud võtteid ja tegevusi, matkides neid ka iseseisvalt.	Jäljendab ettenäidatud võtteid ning rakendab neid ka iseseisvalt ja loovalt.	1. Laps kasutab õppetöös omandatud tehnilisi oskusi vabas kunstitegevuses ning ühendab töö tegemisel erinevad tegevusliigid ja nende tehnilised võtted.	Loob esemeid erinevaid tehnikaid kasutades ning räägib nende otstarbest.

			2. Laps jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta oma töös kasutas.	
Suunamisel kaunistab (spontaansete täppide ja joontega) mitmesuguseid etteantud tasapinnalisi esemeid.	Kaunistab etteantud tasapinnalisi ja ruumilisi esemeid valmis kujundite kleepimistega (spontaanne paigutus) ning erisuunaliste joonte ja täppidega.	1. Koostab mängudes ja vabas tegevuses (nt mosaiikmängud) lihtsaid mustreid. 2. Koostab lihtsatest elementidest (nt 2 elemendi vaheldumine) mustriribasid esemete kaunistamiseks.	Valib kaunistusmotiivi ja kannab selle juhendamisel šabloon, trafareti või templi abil omavalitud kohale esemel (kruus, taldrik, pluss vms).	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Suunavate küsimuste abil leiab piltidelt ja illustratsioonidelt tuttavaid esemeid ning osutab neile väljendades äratundmisrõõmu.	Vaatleb pilte, näidistoid, raamatu illustratsioone ning osutab enda jaoks tähtsale objektile ja nähtusele ning nimetab neid (auto, maja, puu, koer jne).	Kunstitöö vaatlemisel vastab suunavatele küsimustele (mis toimub pildil, kes mida ja kus teeb?).	Suunavate küsimuste abil analüüsib ja annab vaadeldavale pildile või oma tööle hinnangu (meeldib või ei meeldi).	Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu.

4.5. Valdkond Muusika

4.5.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

4.5.2. Sisu:

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

4.5.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilis-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestatakse laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

4.5.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonna *Muusika* läbimisel vanuseti

Tegevus/teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Laulmine	1. Kuulab ja jälgib õpetaja laulu. 2. Matkib mitmesuguseid häälightsusi (loomad, liiklusvahendid, loodushääled).	1. Huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa näiteks üksikuid silpe, sõnu, laululõike). 2. Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa).	1. Laulab rühmaga samas tempos. 2. Ei tõsta lauldes õlgu. 3. Oskab laulda peast mõne õpitud lastelaulu.	1. Laulab väljahingamisel loomuliku häälega. 2. Esitab laule rühmaga samas tempos. 3. Laulab peast teistega koos õpitud rahva- ja lastelaule.	1. Laulab ilmekalt, loomuliku häälega ja vaba hingamisega, lähtudes laulu ja teksti karakterist. 2. Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi.
Kuulamine	1. Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast. 2. Tunneb ära ümbrusest tuttavaid hääli (koputus, rongivile, loomade häälightsused).	1. Kuulab laulu ja muusikapala. 2. Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab või kõigutab keha). 3. Tunneb ära mõne tuntud lastelaulu. 4. Saab aru muusika alguse ja lõpu mõistest.	1. Keskendub lühiajaliseks muusika kuulamiseks. 2. Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega. 3. Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule. 4. Saab aru laulu sisust. 5. Oskab kuulata meloodia suunda.	1. Kuulab laulu ja muusikapala huviga. 2. Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, jälgib tempot liikumisega. 3. Tundes ära õpitud laulu, hakkab kaasa laulma. 4. Saab aru ja kirjeldab lühidalt laulu sisu.	1. Suudab kuulata tähelepanelikult; tunneb lihtsamaid žanre (marss, laul, tants). 2. Väljendab loovalt (nii verbaalselt kui ka erinevate muusikaliste tegevuste kaudu) muusika kuulamisest saadud elamusi. 3. Tunneb kuulamisel ära mõne puhkpilli, keelpilli, löökpilli.

				5. Tunneb kuulamisel tämbri järgi ära mõne õpitud rütmipilli.	
Tegevus/teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Pillimäng	Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi).	1. Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes ettenäitamisel kaasa pulssi või rütmi kehapillil, rütmimunal, kõlapulkadel, randmekuljustel, trummil ja marakal. 2. Oskab alustada kaaslastega koos pillimängu.	1. Mängib rütmipille (kõlakarp, trumm, kuljused, tamburiin, kastanjett) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks. 2. Eristab pille kuulates neid tämbri järgi. 3. Oskab alustada/lõpetada juhendamisel koos pillimängu.	1. Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille. 2. Mängib rütmisaateid riimidele ja lauludele. 3. Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	1. Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladel lihtsaid ostinato kaasmänge (korduvat rütmi-, viisilõiku). 2. Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis.
Rütmiline liikumine	1. Sooritab koos õpetajaga lihtsamaid liikumisi vastavalt laulu tekstile: paigaltammumine, keerutamine üksi, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine, viibutamine sõrmega, kükitamine. 2. Liigub muusika saatel.	1. Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega). 2. Oskab teadlikult imiteerida tegevusi,	1. Tantsib kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetoestikõnd ja -jooks, liikumine hanereas ja ringis). 2. Osaleb laulumängudes. 3. Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (loova liikumisega).	1. Muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register). 2. Arvestab pulssi ja meetrumit, nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris. 3. Esitab koos rühmaga õpitud	1. Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades nt hüpiksammu ja eesgaloppi. 2. Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).

		nähtusi muusika saatel õpetaja juhendamisel. 3. Osaleb laulumängudes.	4. Oskab tajuda erineva karakteriga osi muusikapalas ning oskab teha imiteerivaid liigutusi.	lihtsamaid loovtantse.	3. Väljendab ennast loovalt muusikalise-rütmilise liikumise kaudu.

4.6. Valdkond Liikumine

4.6.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

4.6.2. Sisu:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

4.6.3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

4.6.4. Lapse arengu eeldatavad tulemused valdkonna *Liikumine* läbimisel vanuseti

Tegevus/teema	Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Liikumisteadmised	1. Sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult. 2. Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.	1. Püüab matkida liikumisel õpetajat. 2. Märkab aktiivses tegevuses rühmakaaslast. 3. Teab, kuidas käsitseda ohutult erinevaid vahendeid.	1. Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi. 2. Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.	1. Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks. 2. Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu.	1. Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks. 2. Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid.
Põhiliikumine	1. Liigub vabalt, valitseb edaspidi ja tagurpidi liikudes oma keha. 2. Kõnnib piiratud pinnal. 3. Oskab lihtsamaid vahendeid õigesti käes hoida, hüpitab käes palli. 4. Sooritab juhendamise järgi liikumisi. 5. Jälgib ja üritab matkida õpetaja liikumist.	1. On omandanud põhiliikumisviisid. 2. Säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii vähendatud pinnal kui tasakaalupingil. 3. Viskab palli täiskasvanule. 4. Sooritab erinevaid harjutusi mängulises vormis. 5. Matkib täiskasvanu liikumist üldjoontes õigesti.	1. Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. 2. Valitseb oma liigutusi koordineatsiooni ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes. 3. Teeb harjutusi väikevahenditega. 4. Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. 5. Matkib täiskasvanu liikumist üldjoontes õigesti.	1. Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. 2. Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu. 3. Ronib varbseinal vahelduva sammuga ja täidab lisaülesandeid. 4. Sooritab painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. 5. Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.	1. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised. 2. Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel. 3. Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt. 4. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja

					jõudu arendavaid harjutusi. 5. Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.
Rütmika	1. Eristab aeglast ja kiiret rütmi. 2. Kasutab liikumisel rütmipille õpetaja abil. 3. Tunneb erinevaid vahendeid.	1. Oskab rühmas liikuda aeglast-kiiret rütmi arvestades. 2. Oskab kooskõlastada oma liikumist kaaslasega. 3. Kasutab vahendeid õpetaja juhendamisel õigesti.	1. Suudab sooritada rühmaga lihtsamaid rütmiliikumisi. 2. Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. 3. Oskab kasutada tuttavaid vahendeid sihipäraselt.	1. Oskab jälgida kaaslaste liikumist ja end sellega kohandada. 2. Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga. 3. Kasutab vahendeid sihipäraselt.	1. Sooritab üheaeglaselt kaaslasega rütmiliikumisi. 2. Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga. 3. Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne).
Liikumismängud	1. Mängib koos juhendajaga ja kaaslastega jooksu- ja kõnnimänge. 2. Jälgib õpetaja eeskujul mängudes.	1. Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu. 2. Mängib 1-2 reeglise kõnni- ja jooksumänge.	1. Pingutab end rühmategevuses ühise eesmärgi nimel. 2. Mängib 2-4 reeglise liikumismänge.	1. Mängib kollektiivseid võistlusmänge. 2. Mängib mitme reeglise erinevaid liikumismänge.	1. Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne). 2. Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Sport	Palumisega sooritab põhiliikumisi.	Oskab nimetada põhiliikumisviiside ja lihtsamate vahendite nimetusi.	Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja	Teab ja kasutab õpitut terminoloogiat piires.	Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

			peetavaid spordivõistlusi.		

4.7. *Valdkond Eesti keel kui teine keel*

4.7.1. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

4.7.2. Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

4.7.3. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

4.7.4. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6-7aastane laps:

- 1) mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru korraldusest ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;

- 5) kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid;
- 6) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- 7) oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

5. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus, sealhulgas suveperioodil)

5.1. Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood toimub lasteaiarühmades 15. septembrist 15. maini, Mõmmi rühmas 1. oktoobrist 15. maini. Aktiivses õppeperioodis arvestatakse ka vabariigis kehtestatud koolide vaheaegadega ja siis ei toimu lasteaias planeeritud õppetegevusi, vaid toimub nn mängude nädal.

16. maist 31. augustini toimub õpitu kordamine, lapsed tegutsevad enamjaolt õues ja on tihti ise tegevuse planeerijad. Selleks perioodiks on kinnitatud suvine päevakava.

1. kuni 14. septembrini on lastel kohanemisaeg ja meeldetuletamine, tutvustatakse uutele lastele ja nende vanematele rühma elu- ja töökorraldust.

5.2. Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogide kavandatud lõimitud õppe- ja kasvatustegevused.

5.3. Lasteaed rakendab projektõppe meetodit ja kavandab oma tegevusi uuenevast õpikäsitusest lähtuvalt. Iga õpetaja kavandab koostöös lastega (laste ideed) õppe- ja kasvatustegevuse ning koostab õppe- ja kasvatustegevuse kava rühmale, kus ta on õpetajaks. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi. Õpikeskkonda on laiendatud toast õue ja õuest kaugemale.

Rühmade õppe- ja kasvatustegevuste päeviku täitmine toimub ELIIS-i keskkonnas. Lähtudes lasteaiapäevakavast koostavad rühmade õpetajad oma meeskonnaga koostöös aastaplaanid ELIISis. Rühma aastaplaanist ja projektiteemast lähtuvalt koostavad õpetajad projektiplaane (täidetakse ELIISis), milles on ära toodud teema nimi, kuidas teema alguse sai, lapse arengu eeldatavad tulemused, tegevused, vajalikud vahendid.

Liikumise- ja muusikaõpetaja koostavad lähtuvalt lasteaiapäevakavast oma aastaplaani ELIISi keskkonnas ning täidavad eraldi oma valdkonna plaane, mis on kuupõhised. Lisaks koostab liikumisõpetaja õppeaasta kohta loodusõpetuse plaani ELIISi keskkonnas lastele vanuses 5-7a ja loodusõpetuse tegevused kajastatakse rühmade päevikutes.

Rühmad, kus viiakse läbi programmi „Kiusamisest vaba lasteaed“, planeerivad ja kajastavad oma tegevusi rühmade plaanides.

Logopeediline töö toimub põhiliselt individuaalselt perspektiiv- ja individuaalse tööplaani alusel. Logopeedilise töö perspektiivplaani on kätkevad kõnekaartidesse, jooksva õppeaasta aruannetesse ja lapse individuaalse korrektsioonitöö vihkutesse.

5.4. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust, lapse huve ning aktiivsust ja loovust. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

5.5. Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning individuaalseid ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

5.6. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri projektiteemade, valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

6. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

6.1. Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

6.2. Lapse arengu hindamine vaatluse põhjal on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustegevusest. Selleks teevad pedagoogid märkmeid lapse tegemistest igapäevatoimingutes, vabamängus ja suunatud tegevustes. Lapse areng kajastub ka lapse arengumappides.

6.3. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Eeldatud tulemuste põhjal on koostatud lapse arengu hindamise tabelid ehk arengukaart, mida täidetakse ELIISis kevadeti. Iga õppeaasta kevadeks koostatakse õppeaasta põhiselt lapse arengukaart, mis avalikustatakse lapsevanemale ning õpetaja ja lapsevanem kinnitavad arengukaardi hiljemalt 31. maiks. Arengukaardil märgitud tulemused on aluseks lapse arenguveestluse läbiviimiseks vanema(te)ga. 6-7aastaste laste arengutulemused kantakse koolivalmiduskaardile, mis avalikustatakse lapsevanemale ning kinnitatakse hiljemalt 31. maiks.

Alates 2011/2012. õppeaastast viiakse iga lapsega (v.a alla kolmeaastased lapsed) läbi lapse arengu jälgimise mäng (nn „Draakoniraja“ mäng). Selle mängu käigus hinnatakse lapse oskusi valdkondade pädevuste osas ja tulemused märgitakse ELIISi lapse arengukaardile.

Alates 2024/2025. õppeaastast viiakse 6-7aastaste laste vanuserühmaga läbi „Koolimäng“, mille sisu põhineb „Draakoniraja“ mängul ja motoorika testil, erinev on läbiviimise kord. Nii „Draakoniraja“ kui ka „Koolimängu“ tulemused pannakse kirja ja säilitatakse laste arengumappides.

6.4. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

6.5. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust.

6.6. Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lasteaiateed alustanud laste vanematega on soovituslik läbi viia nn tutvumisvestlused sügisesel perioodil.

6.7. Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus fikseeritakse ELIISis lapse arengukaardil.

6.8. Alates 01.01.2011 annab lasteaed välja lapse koolivalmiduskaardi, kus on ära toodud lapse arengu tugevused ja soovitused edaspidiseks. Kaart koostatakse ELIISis ja nummerdatakse. Kaart allkirjastatakse õpetajate, lapsevanema ja direktori poolt. Koolivalmiduskaardi vorm on Harku vallas sisult ühene ja see kiideti heaks Harku Valla Hariduskogu koosoleku otsusega Lisa 2. 09.02.16, 2 pp. Koolivalmiduskaardi kannab lasteaed hariduse infosüsteemi (EHIS).

7. Hinnatavad üldoskused

7.1. Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Keskendub mängule lühiajaliselt.	Mängib üksinda kuni 20 minutit.	Mängib innustunult juba suuremas kollektiivis.	Suudab püsivalt mängida, on mängus ettevõtlik.	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ja mälupilte ümbritsevast maailmast.	Oskab mängides kasutada omavahel suhtlemisel dialoogi.	Mängu saadab pidev kõne.	Kasutab mängus erinevaid teadmisi ümbritsevast elust.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
Loob esmaseid sõprussuhteid mängus.	Alustab erinevaid mängu, kuid ei pruugi neid lõpetada.	Suureneb leidlikkus mänguvahendite mänguvalikute osas.	Arendab teadlikult mängu käiku.	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
Jäljendab õpetajat ja imiteerib täiskasvanu tegevust.	Kujuneb rollimäng (jäljendab ja kopeerib).	On nõus mängima võimalikult erinevaid rollimänge.	Juhendamisel mängib kirjanduspala ainetel.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Järgib mängus juhendamisel lihtsamaid reegleid.	Oskab kasutada lihtsamaid reegleid iseseisvalt teistega mängides (nt rollimängudes).	Arvestab mänguseltsilise ja oskab oodata mängus oma järjekorda.	Teab, kui reegleid rikutakse ja märkab seda teiste juures.	Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.

Mängib enamasti üksinda, probleeme lahendab täiskasvanu.	Oskab koostööd teha teiste lastega, lahendab probleeme täiskasvanu abiga.	Teab, et mängukaaslasega tuleb arvestada.	Abistab kaaslast mänguraskustes, lepib kokku mänguvahendite kasutamises.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslasega kokkuleppele.
-	Osaleb võistlusmängudes täiskasvanu juhendamisel.	Osaleb meeleldi võistlusmängudes ja tahab olla esimene.	Teab võistlusmängudes reegleid ja oskab teistele kaasa elada, ei talu veel kaotust.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
Mängib enamasti valmis mänguasjadega.	Annab mänguasjale erinevaid nimetusi ja mängib sellega erinevaid mängu.	Kasutab juba teadlikult mängus mõningaid erinevaid vahendeid.	Praktiseerib mängudes ümbritsevast nähtut-kuuldut, kasutades erinevaid vahendeid.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

7.2. Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
-	Seostab olemasolevaid teadmisi eelneva kogemusega, kuid kogemused on piiratud (loogiliste paaride leidmine, nt kinnas-sokk, pesu kuivamiseks nõõril on vaja pesulõkse).	Oskab vaadelda ja märgata detaile ning olulisi tunnuseid ja seoseid.	Teeb selget vahet tegelikkuse ja kujutluse vahel.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus tagajärg). Tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
On omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada ja osaleb dialoogis.	Omandab uusi seoseid, mõisteid õppimise kaudu, väljendab oma soove, saab aru lihtsamatest seostest (ilus–ilusam).	Suudab ümber jutustada väikesi jutukesti, osaleb aktiivselt dialoogis.	Lahendab kõne abil ülesandeid ja jõuab kokkuleppele.	Saab aru kuuldest, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Keskendub tegevusele lühiajaliselt ja tema tähelepanu ei ole veel piisav.	Keskendub tegutsedes mitmele erinevale asjale korraga.	-	Süveneb võime meelde jätta, täidab täiskasvanu nõudeid.	Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskendumata kuni pool tundi.

Hangib uusi muljeid ja kogemusi ning avastab uusi asju täiskasvanu abiga lühiajaliselt.	Osaleb ühistegevustes, teeb koostööd teiste lastega täiskasvanu suunamisel.	Tunneb huvi tegevuste vastu ja alustab erinevaid tegevusi.	Suudab planeerida, eesmärgi seada ning üritab tegevusi lõpule viia.	Kavandab ja korraldab igapäevategevusi ja viib alustatud lõpuni.
Organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga, täiskasvanu suunab lapse tegemisi kõne kaudu.	Plaanib osaliselt oma tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel, on võimeline organiseerima tegevusi ka täiskasvanu abita.	Tegutseb iseseisvalt juhiseid järgimata.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras.	Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi.
Hangib infot küsimuste miks ja kuidas teel.	Tunneb huvi ümbritseva vastu ning esitab palju küsimusi.	Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide ja kõne kaudu.	Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ja tunneb huvi õppimise vastu.	Suhtub õppimisse positiivselt – tahab uurida, katsetada, esitada küsimusi, avastada.
Rühmitab asju või esemeid ühe või kahe tajutava omaduse järgi, nt klotsid, tammetõrud, kastanid, pallid jm.	Rühmitab esemeid nende otstarbe alusel (nõud, millest süüakse; riided, mis selga pannakse). Võrdluse alusel leiab esemetes ühiseid ja erinevaid jooni.	Rühmitab esemeid mitme erineva tunnuse järgi.	Oskab moodustada hulki ning neid omavahel võrrelda.	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
Omandab uusi teadmisi tegutsemise kaudu, vajab pidevat tagasisidet.	Tegutseb ühe ja sama asjaga korduvalt.	Kasutab eelneva tegevuse meeldejätmiseks jäljendamist.	Kasutab teadmiste meeldejätmiseks kordamist täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

7.3. Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Saab aru, kui keegi nutab ja küsib miks?	Oskab lohutada ja rõõmustada koos eakaaslastega.	Oskab teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste tunnetest; teab, et valetamine on inetu.	Oskab rääkida tunnetest ja oskab eakaaslast lohutada.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Algatab vestlust tuttavate inimestega.	Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos.	Tahab meelsasti suhelda eakaaslastega.	Tahab suhelda eakaaslastega ning julgeb algatada vestlust täiskasvanuga.	Tahab ja julgeb suhelda, huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
Jäljendab täiskasvanut ja tahab teda aidata (asjade kandmine, ruumi koristamine).	Tahab aidata kaaslast (nt riietumisel).	Palub keerukamates toimingutes abi.	Pärast mängu märkab ise koristada.	Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ise.
-	Püüab täita reegleid, kuigi võib vajada nn ettekiitmist.	Saab aru käskudest-keeldudest.	Osaleb rühmareeglite kujundamisel, kuid üritab neid reegleid muuta vastavalt oma vajadustele.	Osaleb rühmareeglite kujundamisel.
Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvalt.	Osaleb lühiajaliselt ühistegevustes eakaaslastega, eelistab üht mängukaaslast rühmale.	Täiskasvanu suunamisel teeb teistega koostööd.	Teatud situatsioonides teab, et teistega tuleb arvestada ja teha koostööd.	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.

Jagab mõnikord oma asju teistega, valdavalt siiski omandihoidja.	Tahab sõbrale midagi pakkuda (nt kommi, mänguasja).	Küsib luba asjade kasutamiseks ja pakub vahetusvarianti.	Oskab jagada asju ja teha teistele kingitusi.	Saab aru oma-võõras tähendusest.
Saab aru, kui keegi teeb teisele halba.	-	Eksimise korral palub vabandust ja vajab järelmõtlemise aega.	Teab, mis on hea ja mis on halb käitumine.	Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.
Teab oma nime, tunneb end ära peeglis.	Märkab, et inimesed on välimuselt erinevad ja oskab olulist välimuses välja tuua. Kinnistub oskus teistega suhelda.	Teab, kes on poiss, kes on tüdruk.	Teab, et inimesed võivad olla erinevad, kuid ei oska alati põhjendada, miks.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid (tänamine, palumine, tervitamine, hüvastijätt) meeldetuletamisel.	Teab, et tuttavaid tuleb tervitada.	Tunneb viisakusreegleid. Palub meeldetuletamisel andeks.	Teab, et on olemas reeglid ja käitumisnormid, nende täitmisel vajab meeldetuletamist.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
	Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone. Püüab jõuda kokkuleppele täiskasvanu osalusel.	Kutsub täiskasvanu appi oma seisukohta kaitsma, lahendus leitakse kokkuleppe teel.	Jääb oma seisukohale kindlaks, aga alati ei oska põhjendada.	Selgitab oma seisukohti.

7.4. Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Enesekohased oskused vanuseti

Kuni 3-aastane	3-4aastane	4-5aastane	5-6aastane	6-7aastane
Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina.	Kasutab emotsioone oma tahtmise saavutamiseks.	Oskab rääkida oma tunnetest (rõõm, viha, kurbus).	Oskab oma emotsioone kontrolli all hoida.	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone (rõõm, viha) sobival viisil väljendada.
Suhestab ennast ümbrusega, tahab olla hea ja tubli laps.	Soovib näidata oma oskusi ja võib vajada nn ettekiitmist.	Oskab nimetada oma häid omadusi ja tahab oma oskusi teistele näidata.	Oskab kirjeldada heade omaduste tähendust.	Kirjeldab oma häid omadusi ja oskusi.
Käitub enamasti täiskasvanu korralduste alusel.	Käitub vastavalt oma tujule.	Oskab sobivalt käituda, kuid vajab meelitamist.	Suudab ennast teatud olukordades kokku võtta.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Mängib lühikest aega üksi, vajab täiskasvanu lähedust.	Alustab mängu ka ise, mäng on lühiajaline.	Algatab mängu ja tegevusi (kuni 25 min).	Algatab mängu ja tegevusi, kuid ei pruugi viia neid lõpuni.	Algatab mängu ja tegevusi.
Tegutseb enamasti täiskasvanu osalusel.	Leiab ise tegevuse, täidab lihtsamaid reegleid täiskasvanu meeldetuletamisel.	Tegutseb iseseisvalt, kuid ei vastuta oma käitumise eest.	Tegutseb iseseisvalt, kuid järgib teiste käitumist.	Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.

Osutab ohtlikele esemetele pildil.	Oskab juba nimetada, mis on kasulik ja mis võib olla ohtlik, kuid võib puududa ohutunne.	Oskab nimetada kasulikke ja ohtlikke asju- tegevusi, kuid ei oska vastavalt käituda.	Teab, mis on kasulik ja kahjulik, teab ohutu käitumise reegleid, kuid ei järgi veel neid.	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
Saab hakkama esmase eneseteenindamisega, kuid vajab veel abi, tal on kujunenud tualetiharjumused.	Saab hakkama eneseteenindamisega mõningase abiga, tahab täiskasvanu töid ja tegemisi matkida.	Saab hakkama eneseteenindamisega, täidab töökorraldusi täiskasvanu palvel.	Eneseteenindamisel abi ei vaja, alustab meelsasti töid-tegemisi.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Kasutab palju erinevaid vahendeid, kuid jätab asjad laiali.	Kasutab erinevaid vahendeid, hoolib oma asjadest.	Tegevuse lõppedes ei korista veel omal algatusel, vajab meeldetuletamist.	Kasutab erinevaid vahendeid ja hoolib nendest, kuid koristamisele tuleb tähelepanu juhtida.	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

8. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

8.1. Erivajadustega lastele on lasteasutuses loodud tingimused kasvamiseks koos teiste lastega.

8.2. Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Töö põhimõtted:

1. Erivajadusega laps võtab osa rühma ja lasteasutuse ühistest ettevõtmistest vastavalt oma arengutasemele.
2. Laps õpib ja mängib teiste lastega koos.
3. Laps omandab teadmisi vastavalt tema arengutasemele ja arengukiirusele.
4. Korra nädalas toimub eraldi tegevus muukeelsetele lastele eesti keele õppeks.

8.3. Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

8.4. Harku Lasteaias töötavad Harku vallas loodud tugiteenuste osakonna erispetsialistidest logopeed ja eripedagoog.

Logopeedi töö eesmärgiks on:

- 1) keele- ja kõneliste erivajadustega laste väljaselgitamine;
- 2) kõneravi korraldamine ja läbiviimine (sh logopeediline ennetustöö);
- 3) õppekasvatustöö toetamine alushariduse omandamisel;
- 4) lastevanemate nõustamine.

Logopeed, viies sügisel läbi iga-aastast kõne uurimist, fikseerib kõnelise erivajadusega laste olemasolu. Lapse arengu jälgimisel saadud tulemustest teavitab õpetajaid ja lapsevanemaid. Kuna laste arengutempo on individuaalne, võib logopeedi abi vajavate laste hulk õppeaasta jooksul muutuda, st osade abivajadus kahaneb, teistel hakkab suurenema või esile tulema. Seepärast on saadav logopeediline abi õppeaasta kestel paindlik ja vajadustele vastavalt saab ümber organiseerida.

Eripedagoogi töö eesmärgiks on:

- 1) välja selgitada eripedagoogilist abi vajavad lapsed;

- 2) hinnata ja toetada laste üldoskuste ning kõne arengut, aidates ennetada ja vähendada lasel esinevaid raskusi rühma õppetegevustes;
- 3) toetada lapse kognitiivseid protsesse (taju, mälu, mõtlemine, tähelepanu) läbi mänguliste õppetegevuste nii individuaalses kui paaristunnis;
- 4) nõustada vajadusel lapsevanemaid, rühmaõpetajaid ja tugimeeskonna liikmeid;
- 5) nõustada õpetajaid individuaalse arenduskava koostamisel ja selle rakendamisel.

Eripedagoog selgitab sügisel välja ning fikseerib koostöös õpetajatega abi vajavad lapsed. Lapse arengu jälgimisel saadud tulemustest teavitab õpetajaid ja lapsevanemaid. Sõltuvalt lapse arengutempost võib eripedagoogi abi vajavate laste hulk õppeaasta jooksul muutuda. Vajadusel algatab eripedagoog lisatuge vajavale lapsele koostöös õpetajate ja lapsevanematega lisaabi või sobivamat õpikeskkonda.

Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös erispetsialistidega (logopeed, eripedagoog) ja lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lisavõimalusena on vajadusel võimalik kasutada Harku valla tugiteenuste erispetsialistide (psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi) teenust. Spetsialistid töötavad juhtumipõhiselt. Lapsega töö pikkus sõltub vajadusest. See võib olla ühekordne nõustamine, vaatlus rühmas või ka pikem süsteemne töö lapse oskuste parandamisel ja kinnistamisel ning koostöö erinevate lapse võrgustiku liikmetega sealhulgas lapse perega.

8.5. Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

8.6. Rühmas omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu koos teiste lastega tegutsedes. Lapse õpetajad teevad koostööd lasteaia liikumis- ja muusikaõpetajatega. Vajadusel leitakse võimalus tegeleda lapsega individuaalselt. Tihedat koostööd tehakse ka lapsevanematega, et õigeaegselt ja tulemuslikult aidata keeleliselt erivajadusega last.

Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* eesmärgid ja sisu ning 6-7a laste oskused on välja toodud punktis 4.7.

9. Lastevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus

9.1. Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lasteaed on kodu toetaja, koduse kasvatuse edasiarendaja ning lasteasutuse töö edukus sõltub paljuski sellest, milline on vanemate ja töötajate üksteisemõistmine, usaldus ja koostöövalmidus lapse arengu toetamisel.

9.2. Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes. Kord aastas viivad rühmaõpetajad lapsevanemaga läbi lapse arenguvestluse.

9.3. Lapsevanemale tutvustatakse sügisesel lastevanemate koosolekul lasteaia õppekava ja rühma aastaplaani. Õppeaasta eesmärgid, põhimõtted ja korraldus, projektiplaani ja päeviku igapäevane tegevuste sissekanne on nähtav vanematele ka ELIISi kaudu. Vanematel on huvi korral võimalus osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamisel ja läbiviimisel. Lapsevanem annab lasteaia tegevuse kvaliteedile hinnangu ning selleks korraldab lasteaed rahulolu küsitluse nii lapsevanematele kui ka lastele (vanemad rühmad).

9.4. Lasteaias toimuvat kajastatakse lasteaia kodulehel ja rühmade stendidel, kus kajastuvad päevakava, tähtsamad tegemised ning menüü. Oluline on igapäevane vahetu suhtlemine lapsevanema ja õpetaja vahel. Heade suhete aluseks ongi tihe suhtlemine, eripärade arvestamine, lapse huvide silmaspidamine ja et koostöö hästi laabuks, peavad hea seisma nii töötajad kui ka lapsevanemad. Lisaks individuaalsele koostööle lisanduvad ühisüritused koos vanematega, korrapärased koosolekud vanematele, lahtiste uste päevad. Lasteaeda on vanemad alati teretunud. Üksteise mõistmine ja arusaamade ühtimine aitab kaasa eesmärkide täitumisel, kus saab arvestada lapse eripära ja individuaalsusega.

9.5. Lasteaia töid ja toimetusi näeb ELIISis, infovahetuseks on olemas lisavõimalusena rühmatelefon.

9.6. Lastevanemate üld- ja rühmakoosolekud protokollitakse ja neid säilitatakse ning hoitakse lasteaia võrgukettal.

9.7. Ühisüritused koos lastevanematega kajastuvad rühmade plaanides ning ELIISi sündmuste kalendris.

10. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

10.1. Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal augustikuu jooksul ja parendused/muudatused viiakse sisse 1. augustiks. Õppekava uuendamisel ja täiendamisel lähtub lasteaed sisehindamise tulemustest, kus kajastub, kuidas soodustab õppekava ning sellest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus laste arengut, mängu ning õppimist.

10.2. Õppekava täiustamise aluseks on pedagoogilise nõukogu otsused, mis on läbi arutatud hoolekogus.

10.3. Õppekava muudatused kinnitab direktor.